

Plan för mottagande av utrymda från annan ort

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/upprättad	Beslutsinstans
Plan för mottagande av utrymda från annan ort	Plan	2014-02-17, § 6	Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare	Version	Senast reviderad	Giltig till
	1		Tills vidare
Dokumentinformation	Plan för mottagande av utrymda från annan ort		
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder och styrelser		

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Luleå kommun.....	3
1.3 Skellefteå kommun.....	4
1.4 Definitioner	4
Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjdberedskap:	4
1.5 Syfte	5
1.6 Målsättning.....	5
1.7 Metod	5
2 Mottagande av utrymda från annan ort	6
2.1 Transport	6
2.2 Registering	6
2.3 Information.....	7
2.4 Lokal.....	7
2.4.1 Inkvartering	7
2.4.2 Hygien	7
2.4.3 Vård och medicin	8
2.5 Livsmedel och utspisning.....	8
2.6 Ordning och säkerhet	8
2.6.1 Utrymda som inte är tilldelade Piteå kommun till tillfällig inkvarteringsort och utrymda som är tilldelade Piteå kommun som tillfällig inkvarteringsort men åker vidare.....	8
2.7 POSOM.....	9
2.8 Personal	9
2.9 Försvarsmakten	9
2.9.1 Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet	10
2.9.2 Genomförande	10
2.9.3 Ersättning till Försvarsmakten	10
2.10 Svenska Kyrkan.....	10
2.11 Frivilliga organisationer	11
2.11.1 Piteå Summer Games	11
2.11.2 Frivilliga resursgruppen (FRG).....	11
2.11.3 Andra frivilliga organisationer	11
2.12 Sårbarheter	12
2.13 Hjälp till självhjälp	12
2.14 Skillnader mellan Luleå och Skellefteå.....	12
2.15 Ansvar	13
3 Mottagande av individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboendestäder från annan ort.....	14
3.1 Transport	14
3.2 Registrering	14
3.3 Information.....	14
3.4 Lokal och utrustning.....	14
3.4.1 Inkvartering	14
3.4.2 Utrustning.....	15
3.4.3 Hygien	15

3.4.4	Skoogs city hotell	15
3.4.5	Nordhotell.....	15
3.4.6	Furunäsets Hotell och Konferens	15
3.4.7	Pite Havsbad.....	15
3.4.8	Piteå Stadshotell	16
3.4.9	Campus Holmen.....	16
3.4.10	Vandrarhem Campus Holmen.....	16
3.5	Livsmedel och utspisning.....	16
3.5	Vård och medicin	16
3.7	Personal	16
3.8	Sårbarheter	17
3.9	Skillnader mellan Luleå och Skellefteå.....	17
3.10	Ansvar	17

I Inledning

I.1 Bakgrund

De kommuner i Piteå kommuns närområde som vid ett eventuellt dammbrott skulle bli berörda har tillsammans med respektive länsstyrelse och Vattenfall utarbetat ett scenario över de konsekvenser som kan komma att uppstå. Vid ett dammbrott måste sannolikt de berörda kommunerna utrymmas i större eller mindre omfattning. Därav har de berörda kommunerna riktat en förfrågan till Piteå om det finns möjlighet att ta emot utrymda från de berörda kommunerna, detta innefattar individer från äldreboenden, hemtjänst, gruppboendestäder samt i övrigt 10 000 individer. De kommuner som kan behöva utrymmas hemställer att Piteå kommun, i ett första utrymningskedje vid exempelvis ett stort dammhaveri i Luleå- eller Skellefteälven, tar emot dessa, samt att Piteå kommun i samråd med de drabbade kommunerna tar fram en översiktlig planering för hur mottagande ska ske.

En mottagarort måste planera för hur mottagandet ska ske, både vid själva utrymningen och sett över tid. Som exempel, vid ett dammbrott i Suorva i Luleälven kommer sannolikt stora delar av infrastrukturen längs älvdalen slås ut under en längre tid, vilket innebär att återuppbyggande kommer att ta tid. Därmed kommer det också att ta tid innan de utrymda kan återvända, varför mottagarkommunens organisation måste vara anpassad för verksamhet över tid. Vattenmassorna beräknas nå kusten inom 24 timmar och det är under den tiden som utrymningen kommer att ske. Vid en sådan händelse förutsätter det att mottagarkommunen är förberedd och har planerat för mottagande av utrymda.

Kommunfullmäktige ställer sig principiellt positiv till mottagning av utrymda, detta enligt beslut 21 november 2011, § 229. Det är kommunledningskontorets uppfattning att en planering för mottagning av utrymda bör vara så generell att den kan användas oavsett vilken eller vilka kommuner som utryms. Därför bör vare sig planering eller beslut enbart inriktas mot en kommun, även om naturligtvis planeringen kan ske i samråd med de berörda kommuner som har ställt en förfrågan.

I.2 Luleå kommun

Risken för ett dammbrott i Luleälven är mycket liten, men går inte att utesluta. Därför har Luleå, Boden och Jokkmokks kommun tagit fram en folder, tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten och Vattenfall för att informera invånarna i Luleå kommun om övergripande information samt hur de ska agera om ett dammbrott inträffar. Vid ett dammbrott i Suorva eller Seitevare tar de ca 24 timmar innan en vattenhöjning når Luleå tätort, och som följd av det måste utrymmas. Elektricitet och övrig infrastruktur kommer att slås ut i älvdalen och det kan ta flera veckor innan kommunen har full kapacitet igen. Ett viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kommer att gå ut under två minuter. Vid beslutad utrymning kommer äldreboenden, gruppboendestäder, personer med hemtjänst, andra individer med vårdbehov samt 10,000 individer att utrymma till Piteå kommun. Luleås lokaltrafik kör enligt tidtabell under två timmar och bistår sedan med transporter. Befolkningen uppmanas att fara hem och packa personliga tillhörigheter så som liggunderlag, sovsäck, hygienartiklar, medicin, pengar, värdehandlingar och legitimation. Den enskilde kommunmedborgaren ansvarar för egen transport och bistår om möjligt grannar och hjälpbehövande. Efter beslut i krisledningsnämnden ska riskområdet vara utrymt inom 8-25 timmar.

I.3 Skellefteå kommun

Ett dammbrott i Skellefteälven kan bidra till att vägar längsmed älvens mynning blir översvämmade och störningar i infrastruktur kan uppstå. Den aktuella vattennivån vid ett dammbrott är beroende av vilken damm som brister, vilket bidrar till att det är svårt att förutse vilka vägar som kommer vara farbara eller inte. Vid ett dammbrott som påverkar broar och vägar längst kusten kommer Trafikverket att prioritera påfarter till E4: an vid Victoriabron. Enligt Trafikverkets beräkningar bedöms bron kunna stå emot vattenmassorna men påfarter kommer att påverkas. Deras bedömning är att det kommer ta två dagar för återuppbyggnaden av påfarterna. Befolkningen uppmanas att fara hem och packa personliga tillhörigheter så som liggunderlag, sovsäck, hygienartiklar, medicin, pengar, värdehandlingar och legitimation. Den enskilde kommunmedborgaren ansvarar för egen transport och bistår om möjligt grannar och hjälpbehövande. Socialförvaltningen i Skellefteå kommun bistår de som inte har tillgång till egen transport med transport till mottagarkommunen.

I.4 Definitioner

Mottagarkommun

Mottagarkommunen avser den kommun som vid en händelse tar emot utrymda från annan ort. I detta fall Piteå kommun.

Mottagningsplats

Mottagningsplats är den plats som är avsedd för ett första mottagande för de utrymda, i detta fall Noliaområdet.

Inkvartering

Inkvartering är den definition som används i planen för lokaler som de utrymda avses att bo i under tiden de är i mottagarkommunen.

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjdberedskap:

Lagens syfte:

1:1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att kommuner och landsting skall minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommuner och landsting skall därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Definition:

1:4 § Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.

Geografiskt områdesansvar

2:7 § Kommuner skall inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att

1. olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
2. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och

3. informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Stöd till enskilda

3:3 § Kommuner och landsting får under en extraordinär händelse i fredstid lämna begränsat ekonomiskt stöd till en enskild som drabbats av händelsen.

4:1 § Kommuner och landsting får på begäran lämna hjälp till andra kommuner och landsting som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. Om hjälp har lämnats har kommunen eller landstinget rätt till skälig ersättning av den andra kommunen eller landstinget.

Bestämmelser om kommuners och landstings möjlighet att hjälpa annan kommun eller annat landsting med hälso- och sjukvårdsresurser vid extraordinär händelse finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

När en enskild persons vistelse i en kommun är föranledd av en extraordinär händelse i fredstid, har vistelsekommunen rätt till ersättning från den kommun som drabbats av den extraordinära händelsen.

1.5 Syfte

Syftet med denna plan är att skapa ett underlag som visar Piteå kommuns kapacitet för omhändertagande av utrymda. Planens utgångspunkt är ett dammbrott i Luleå- och/eller Skellefteälven men kan även appliceras vid situationer där många utrymda ankommer till kommunen.

1.6 Målsättning

Målet är att skapa en översiktlig plan för ett mottagande av 10 000 utrymda samt äldre från äldreomsorg, hemtjänst och gruppboheter. Planens mål är:

- Tillgodose grundläggande mänskliga behov, vilket omfattar livsmedel, en säker plats att sova på, tillgång till hygienfaciliteter och information
- Främja självhjälp i form av att delge de utrymda med information och förutsättningar till att på egenhand söka ekonomisk ersättning och ta välgrundade beslut
- Servicenivån inom mottagarkommunen ska inte påverkas mer än den utsträckning det är omöjligt att undvika

1.7 Metod

Metoden för att framställa planen har skett i fyra steg. Arbetet började med en förstudie där en dialog med Luleå kommun fördes om vilka behov som finns och vad som behövdes utredas. Därefter följde en inventering av vilka resurser som kan tänkas behövas samt över vilka lokaler som kan vara lämpliga till inkvarteringar som finns att tillgå. När inventeringen genomförts uppskattades det hur många som kan bo i varje lokal. Underlaget har sedan sammanställts och resultatet presenteras nedan. Under arbetets gång har det uppkommit sårbarheter med planen även de presenteras nedan.

2 Mottagande av utrymda från annan ort

2.1 Transport

Transport från utrymningsort för individer med egen transport

Den enskilde kommunmedborgaren ansvarar för egen transport vilket förutsätter att mottagarkommunen är medveten om den problematik med logistiken som kan uppstå vid en utrymning. Det bör finnas anvisningar om vart de utrymda ska när de ankommer till mottagarkommunen där det upprättas en mottagningsplats på Noliaområdet. Mottagarkommunen ansvarar för de utrymda med egen transport när de har passerat kommungränsen.

Transport från utrymningsorten för individer som inte har tillgång till egen transport

Den utrymda kommunen bistår med transport för de individer som inte har tillgång till egen transport till mottagningsplatsen i mottagarkommunen, alternativt sker transporten först till F21 i Luleå. Detta för att invänta transportmedel för vidare transport till mottagningsplatsen i mottagarkommunen. Det är ett alternativ som enbart tas i bruk om transportererna inte räcker till. Den utrymda kommunen är ansvarig för individerna utan egen transport fram till mottagningsplatsen på Noliaområdet och mottagarkommunen ansvarar för vidare transport till inkvarteringen. För att i ett senare skede kunna främja självhjälp bör mottagarkommunen se över olika alternativ för transport under inkvarterings tiden. Vid framtida upphandlingar är det till fördel om avtal tecknas med respektive verksamhet att vid en extraordinär händelse står verksamhetens resurser till kommunens förfoga. I detta fall med exempelvis Nordbergs buss AB, som även är delägare i Piteå Citybuss AB, Centrala Buss Norrbotten AB och Laponia Trafik AB. Det är även bra om det upphandlas om drivmedel eftersom det kan bli en bristvara.

2.2 Registering

Registrering av individer är i normalfall polisens ansvar men vid ett eventuellt dammbrott tillåts mottagarkommunen att registrera de utrymda. Polisen kommer inte att ha tillräckliga resurser för att klara av uppgiften. Vid en registrering utförd av kommunen ska vakthavande befäl inom polisen kontaktas och listor över de registrerade ska förmedlas vidare till dem. När de utrymda anländer till mottagarkommunen ska de först stanna på mottagningsplatsen för att få vidare hänvisning till lämplig inkvartering. Noliaområdet blir den centrala knutpunkten för mottagande av de utrymda. Vid inkvarteringen sker registreringen där personnummer, namn, om möjligt telefonnummer samt inkvarteringsplats ska framgå. Vid varje inkvartering bör det finnas en person som är ansvarig för registreringen, det bidrar till minskade köer vid mottagningsplatsen. Det i sin tur bidrar till att registreringen över de utrymda går smidigare till samt att mottagarkommunen får en bättre översikt över hur många individer som finns på varje inkvartering. Vid Noliaområdet bör det finnas väg hänvisningar till de olika inkvarteringarna, tydlig skyltning bidrar i sin tur till mindre trafik kaos inom kommunen. Vid exempelvis ett dammbrott så är det bra att ha i åtanke att människor kan agera och reagera annorlunda än vid normal-tillstånd. Stress, känsla av förlorad kontroll och avsaknaden av information är bidragande faktorer till ett irrationellt beteende.

2.3 Information

Vid varje inkvartering bör det finnas personal som är ansvarig för information dit de utrymda kan vända sig. Där de kan få svar på frågor rörande;

- Praktiska frågor om boendet exempelvis övernattningssaker, värdesaker osv.
- Utspisning och hygien
- Frågor som rör husdjur
- Lägesinformation
- Vård
- Hjälptill självhjälp

Genom att placera personal som är informationsansvariga på inkvarteringarna underlättas arbetet på mottagningsplatsen i och med att de utrymda inte stannar kvar längre än de behöver, på så sätt minskar köerna och trafiksituationen underlättas något. Det kan även tänkas att de flesta frågorna och funderingarna uppstår på plats vid inkvarteringarna, när de utrymda har tid till eftertanke och börjat bearbeta det som har hänt. Det är även väsentligt att det finns tolkar och översatt information som kan hjälpa de individer som inte har svenska som modersmål men även de med syn- och hörselskador, andra funktionshinder och lässvårigheter så som blindskrift och teckenspråk. Informationen ska samordnas så att alla aktörer får och ger ut samma information. En kontaktperson som har kunskap om händelsen i den berörda kommunen kommer att finnas tillgänglig för staben i mottagarkommunen enligt överenskommelse med Luleå- och Skellefteå kommun. Alla frågor som uppstår bör sammanställas i en FAQ (förteckning över vanligt förekommande frågor) som sedan delas ut till alla inkvarteringar och de utrymda. Det underlättar informationsarbetet om de utrymda kan läsa sig till svar.

Information till allmänheten

På kommunens hemsida och genom annonser i den lokala dagstidningen uppmanas frivilliga att anmäla sitt intresse för volontärarbete samt om de kan erbjuda plats till utrymda i sin bostad eller fritidshus. Kommunens hemsida och lokal media bistår även med informations spridning om händelsen. Information till allmänheten ska ske på ett tidigt stadium. En kontaktperson som har kunskap om händelsen i den berörda kommunen kommer att finnas tillgänglig för staben i mottagarkommunen enligt i överenskommelse med Luleå kommun.

2.4 Lokal

2.4.1 Inkvartering

Vid inkvarteringen är det en förutsättning att de utrymda själva har med sig sovsäck och liggunderlag eller dylikt. Inkvarteringarna bör vara anpassade för att så långt det är möjligt tillgodose de grundläggande mänskliga behoven samt att det finns inkvarteringar där husdjur är tillåtna. En lista över möjliga inkvarteringar har upprättats och ajourhålls av Piteå kommuns säkerhetshandläggare. Vissa inkvarteringar är en kombination av matsal och gymnastiksal i mindre skolor, dessa bör betraktas som reservlokaler. Nyttjas dessa lokaler behövs ersättningslokaler för utspisning till eleverna. De flesta lokaler går att använda under alla årstider, ett undantag är Logen vid Norrstrand som enbart går att använda under sommaren.

2.4.2 Hygien

Vid inkvarteringen är det väsentligt för de grundläggande mänskliga behoven att det finns hygienutrymmen i anslutning, i form av WC och duschar. Eftersom det är många individer som

kommer att hushålla och dela på WC och dusch är det viktigt att dessa utrymmen städas regelbundet. Extrapersonal till städning och underhåll kommer att behövas. Vid de inkvarteringar som inte har tillgång till dusch får de utrymda gå till större anläggningar där hygienutrymmen finns.

2.4.3 Vård och medicin

Vårdbehovet inom kommunen kommer att öka i och med att Sunderbyns sjukhus behöver evakueras vid ett dammbrott i Luleälven. De evakuerade kommer att transporteras till Piteå älvdals sjukhus i första hand och vid specialvård transporteras patienterna till större sjukhus längre söderut. Det bidrar till att Sunderbyns sjukhus och Piteå älvdals sjukhus kommer att skriva ut så många patienter som det är möjligt. Det kan tänkas att dessa patienter har ett fortsatt vårdbehov fast i mindre utsträckning än de patienter som evakueras från ett sjukhus till ett annat. De utrymda har blivit informerade att vid en utrymning ska de ta med sig mediciner så att de klarar sig några dagar, trots det så kommer trycket på apotek och vårdinstanser att öka. Det förutsätter att apotek och vårdinstanser är förberedda på det ökade behovet av mediciner och vård och kan planera därefter. I och med att Piteå kommun har övertagit hemsjukvården finns det sjuksköterskor och distriktsköterskor att tillgå. Det är viktigt att ha i åtanke att om hemsjukvården nyttjas så kommer servicenivån att påverkas.

2.5 Livsmedel och utspisning

Mottagarkommunen har inte något lager med mat som kan nyttjas vid en krissituation utan kost och service i mottagarkommunen kommer i första hand att vända sig till mejerier som inte är drabbade, för att få varor transporterade till sig. En första enkel måltid kan serveras inom 12 timmar till de utrymda, därefter serveras tre mål mat om dagen. I ett första skede kan allergikost till viss del erbjudas till de utrymda. Detta i överenskommelse med Piteå kommuns kostchef. Vid ett elavbrott i mottagarkommunen finns det reservkraft till köken i mottagarkommunens tio äldreboenden och vid köket på Piteå älvdals sjukhus. Vid Campus Holmen och Storstrand finns det i dag tillagningskök som inte nyttjas men som går att använda vid behov, de har inte reservkraft.

2.6 Ordning och säkerhet

För att inge trygghet till de utrymda som är inkvarterade inom kommunen kan det bli aktuellt att det säkerhetsbolag som kommunen anlitar utökar sin verksamhet under de dygnet som de utrymda befinner sig i kommunen. Det kan till exempel ske genom att väktarna tar sig tid att visa upp sig i inkvarteringslokalerna och vid mottagningsplatsen samt att de patrullerar kring inkvarteringslokalerna eller runt platser där många individer samlas. Även detta är någonting som bör upphandlas i förväg. I alla inkvarteringarna är det en förutsättning att det finns skäligt brandskydd i lokalerna.

2.6.1 Utrymda som inte är tilldelade Piteå kommun till tillfällig inkvarteringsort och utrymda som är tilldelade Piteå kommun som tillfällig inkvarteringsort men åker vidare

Vid exempelvis ett dammbrott när hela städer måste utrymmas kan det tänka sig att det finns individer som inte är tilltänkta att stanna i mottagarkommunen men gör det ändå, eller individer som är tilldelade att stanna i mottagarkommunen men åker vidare. I Piteå kommun finns det i dag plats för ca 10 271 utrymda. Det tillsammans med frivilliga som kan tänka sig erbjuda sina

bstäder, rum eller fritidshem så finns det plats i kommunen till fler utrymda än vad som är beräknat, detta utan att behöva använda sig av lektionssalar i skolor.

2.7 POSOM

POSOM gruppen består av 7 personer i basgruppen och ca 25 personer i stödgruppen. Vid exempelvis ett dammbrott kommer gruppen cirkulera runt mellan inkvarteringarna. Gruppen behöver tillgång till mindre lokaler i anslutning till inkvarteringarna som de kan använda under tiden de är aktiva. När POSOM behöver vara aktiva under en längre period upprättar de ett schema så att de aktiva får vila. Gruppen har även möjlighet att kalla in flera individer som kan agera medmänniska till de utrymda. Varje förskola och skola samt de stora industrierna, Smurfit Kappa och SCA, har en krisgrupp som vid en kris kan användas vid behov. Detta enligt POSOM-gruppens samordnare. Det är viktigt att ha i åtanke att om POSOM nyttjas i större utsträckning så kommer servicenivån inom kommunens egna verksamheter att påverkas eftersom att många individer som är engagerade i POSOM har en anställning hos Piteå kommun eller andra samhällsviktiga verksamheter. Därför bör en prioritering utföras över i vilken utsträckning POSOM ska användas.

2.8 Personal

För att tillgodose de grundläggande mänskliga behoven för de utrymda samt för att minska stress, osäkerhet och inge trygghet bör det finnas personal på alla inkvarteringar. Vid mottagningsplatsen och vid varje inkvartering bör det finnas en boendechef som ansvarar för information och registrering men även övrig personal som kan stödja boendechefen och de utrymda under tiden de är inkvarterade. Rutiner för städning av hygienutrymmen och sophantering bör upprättas. Städning på inkvarteringarna kan till viss del skötas av de utrymda men det kan ändå behövas personal som håller efter.

Kost och service ansvarar för att det finns personal i varje kök, enligt Piteå kommuns kostchef.

Vaktmästare till kommunens fastigheter finns i dag tillgängliga dagtid, de säkerhetsbolag som kommunen anlitar har hand om jourverksamheten. Nyttjas kommunens vaktmästare kommer servicenivån inom kommunens egna verksamheter att påverkas. Detta enligt risk och säkerhetsansvarig på fastighets- och servicekontoret.

Personal som kan framföra lämpliga fordon till transporter av de utrymda kommer att behövas. I ett första skede transporter för de utrymda från mottagningsplatsen till inkvarteringarna och i ett senare skede från inkvarteringarna till centrum, detta för att främja självhjälp. Det kan även behövas personal för transporter från de utrymda kommunerna till mottagningsplatsen i mottagarkommunen.

2.9 Försvarsmakten

Försvarsmakten har en mängd olika förmågor och resurser som kan nyttjas för att stödja övriga samhället vid en kris eller annan allvarlig situation. Stöd kan lämnas under förutsättning att det finns juridiska förutsättningar och att Försvarsmaktens huvuduppgifter inte påverkas. Försvarsmakten kan bidra med personal i de flesta områden eller efter en viss transporttid. Det är vanligt att Försvarsmakten sköter kringverksamheter som transporter, förnödenheter, förläggning och annan logistik. Militär personal står alltid under befäl av den militära insatschefen vid insats. Försvarsmakten kan bidra med:

- Personal organiserat i förband under ledning av militärinsatschef.
- CBRN(E)-kompetens och utrustning för indikering och sanering m.m.
- Transportkapacitet för mark-, sjö-, och flygtransporter.
- Helikoptrar för transporter, övervakning, brandbekämpning m.m.
- Mörkerutrustning
- Fältarbetsresurser av olika slag
- Underrättelseinformation om sjö- och flygtrafik
- Förmåga att upprätta och betjäna ledningsplatser i terräng
- Robusta mobila kommunikations- och sambandssystem
- Ammunitionsröjningskompetens
- Terränggående tung bärgningskapacitet
- Stöd med ledning och stabstjänst
- Militärtält

2.9.1 Försvarmaktens stöd till civil verksamhet

Försvarmakten ska, enligt förordningen (2007:1 266) med instruktion för Försvarmakten, med myndighetens befintliga förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet. Förutsättningar för detta stöd regleras i förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. När Försvarmakten lämnar stöd till annan än en statlig myndighet måste hänsyn tas till konkurrensförhållandena. Försvarmakten kan därför normalt inte lämna stöd om stödet avser sådant som redan finns tillgängligt på den civila konkurrensutsatta marknaden. Försvarmaktens personal får inte heller utsättas för risken att bruka tvång eller våld mot enskilda vilket innebär att stöd i form av regelrätta bevakningsuppdrag i princip är uteslutet. I Försvarmaktens föreskrifter (FFS 2002:7) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet finns bl.a. reglerat hur en framställan om stöd ska göras. En begäran ska vara skriftlig om inte sakens brådskande natur hindrar det. En muntlig begäran ska dock bekräftas skriftligen i efterhand.

2.9.2 Genomförande

De som bedömer att de har behov av stöd från Försvarmakten, och det inte är fråga om medverkan i en räddningsinsats, begär stöd hos vakthavande befäl Försvarmakten, vilket kan ske per telefon eller fax.

2.9.3 Ersättning till Försvarmakten

Vid stöd enligt förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet är Försvarmakten skyldig att ta ut avgifter. Full kostnadstäckning ska uppnås. Lämnas stödet till en annan statlig myndighet (samt vid stöd enligt 3§), och om Försvarmakten anser det tillräckligt, får Försvarmakten göra avkall på kravet på full kostnadstäckning. Avgiften får inte understiga Försvarmaktens merkostnader.

2.10 Svenska Kyrkan

Vid en krissituation är Svenska Kyrkan en organisation som bör kontaktas i ett tidigt skede. De kan hjälpa till med omhändertagande av utrymda genom att ge stöd och samtal, bistå med lokaler till samlingsplatser och öppna ett kriscenter dit de utrymda kan vända sig till för stöd och samtal. Vid ett eventuellt dammbrott eller annan händelse öppnar Svenska Kyrkan stadskyrkan som kris- och stödcenter. Svenska kyrkan ingår även i mottagarkommunens POSOM-grupp.

2.11 Frivilliga organisationer

2.11.1 Piteå Summer Games

Piteå Summer Games är en stor organisation som arbetar med och är vana att ta emot över 10 000 individer under några dagar varje år. Vid en krissituation som exempelvis ett dammbrott skulle innebära är organisationen en bra resurs som bör kontaktas i ett tidigt skede. Piteå Summer Games omsätter mycket personal som vid en krissituation är beredda att hjälpa till. Där personalen arbetar vid turneringen kan de även hjälpa till vid en kris förutsatt att det inte stör den ordinarie kommunala verksamheten allt för mycket. Detta enligt turneringskoordinatoren, Piteå Summer Games. De resurser som Piteå Summer Games kan erbjuda framgår av en förteckning som ajourhålls av Piteå kommuns beredskapssamordnare.

2.11.2 Frivilliga resursgruppen (FRG)

Frivilliga resursgruppen är en frivilligt organiserad grupp som står under civilförsvarsförbundet och de kan bistå kommunen vid olika större händelser. De kallas in på begäran av räddningschefen. FRG ska ses som en resurs som kan bistå med hjälp i arbetet med mottagandet av utrymda. Det kan även vara till fördel att ta tillvara på och använda sig av de frivilligas kompetenser och kunskaper. Det är viktigt att ha i åtanke att om FRG nyttjas i större utsträckning så kan servicenivån inom kommunens egna verksamheter påverkas. Denna grupp är inte aktiv i dagsläget men under uppbyggnad.

30-minutersmetoden

Vid en kris eller en svår händelse i kommunen kan allmänheten vara till stor hjälp samtidigt som de kan bli en belastning. Oavsett om kommunen har bett om hjälp från allmänheten eller inte måste de spontanfrivilliga mötas på ett konstruktivt sätt och med ett gott ledarskap. Alla ska få känna sig sedda och bekräftade. Civilförsvarsförbundet har en metod, 30-minutersmetoden – så organiserar du frivilliga som spontant anmäler sig i en kris- eller katastrofsituation, som gör det möjligt att snabbt skapa en mottagningsorganisation där alla som anmäler sig frivilligt tas hand om på bästa sätt. 30-minutersmetoden tillhandahålls av Civilförsvarsförbundet genom frivilliga resursgrupper. Vid en krissituation är det till fördel för kommunen att använda sig av FRGs kunskaper om att organisera frivilliga, det frigör tid till andra prioriteringar som situationen kräver.

2.11.3 Andra frivilliga organisationer

Svenska blå stjärnans uppgifter under fredstid är bland annat att vid behov hjälpa till med evakuering av djur vid katastrofer. I de uppdragen blir organisationen utkallad via Statens Jordbruksverk.

Röda korset Luleå har bussvärdar som kan bistå med hjälp och agera medmänniska. Bussvärdarna har kunskaper i första hjälpen och samtliga har gått utbildningen ”kris och medmänskligt stöd”. Röda Korset Norrbotten har även en grupp, LAIF, som hjälper till vid familjeåterförening, efterforskning, rödakorset-meddelande och frivillig återvandring. I Skellefteå finns en liknande grupp, FIA, som hjälper till med rådgivning i asylärenden, familjeåterförening, efterforskning av anhöriga och kontakt med familjen när post och telefon inte fungerar. Vid en händelse som kräver att många individer måste utrymma kan det vara till fördel att ta kontakt med Röda Korset i ett tidigt skede.

2.12 Sårbarheter

I dag är mycket av infrastrukturen placerad i broar och vid ett dammbrott kan det bli stora störningar som kan påverka samhällen under en längre tid. Ett av de problem som kan uppstå vid ett dammbrott i Lule- och/eller Skellefteälv är att elförsörjningen i Piteå kommun kan påverkas. De flesta kommunägda lokalerna värms i dag upp av fjärrvärme som kommer från Smurfit Kappa. Om fabriken drabbas av ett elavbrott innebär det att produktionen på fabriken stannar upp och det i sin tur leder till ett avbrott i fjärrvärmen. Ett elavbrott mitt i vintern skulle påverka uppvärmningen av inkvarteringarna till de utrymda.

Ett problem som kan uppstå vid ett dammbrott i Lule- och/eller Skellefteälv är hur transporter ska fördelas mellan de berörda kommunerna. Logistiken mellan Piteå kommun och den utrymda kommunen samt inom Piteå kommun kommer även att bli ett problem. Polisen i Piteå är medvetna om problematiken kring logistiken.

Ett annat problem som kan uppstå vid ett mottagande av utrymda är fördelningen av inkvarteringsplatser på mottagningsplatsen. Eftersom lokalerna är i varierande storlekar krävs det att de som arbetar vid mottagningsplatsen vet hur många platser som finns i varje lokal samt hur många inkvarterade som är hänvisade dit. Det samma gäller med husdjur, eftersom att alla inte kan bo i lokaler där även husdjur är placerade krävs det en översikt och kontroll över vilka inkvarteringar som tillåter husdjur samt vilka typer av djur som bor vart.

2.13 Hjälp till självhjälp

När de utrymda anländer till mottagarkommunen så faller de under mottagarkommunens ansvar. Det i sin tur betyder att mottagarkommunen bör främja självhjälp för de utrymda. Att se till så att alla, oavsett om de har egen transport eller inte, tar sig in till centrum för att komma i kontakt med arbetsförmedlingen, socialförvaltningen, försäkringskassan, och de berörda facken för att få ekonomisk ersättning. En annan viktig del i främjande av självhjälp är information. Om de utrymda ska kunna fatta beslut som är till deras fördel så är det väsentligt att de får bra information. Brist på information kan leda till att dåliga och drastiska beslut tas som i slutändan inte hjälper de utrymda i sin nya vardag.

2.14 Skillnader mellan Luleå och Skellefteå

För att invänta transporter i Luleå kommun kommer de som inte har tillgång till egen transport att transporteras till F21 vid behov. Skellefteå kommun transporterar de utrymda direkt till mottagarkommunen.

Luleå Kommun ska utrymma inom 24 timmar och Skellefteå kommun ska utrymma inom 10-12 timmar om det blir ett elavbrott i kommunen.

Luleå kommun kommer i första hand att utrymma Sunderbyns sjukhus därefter äldreboenden, grupphem och hemtjänst. Skellefteå kommun kommer i första hand utrymma äldreboenden, grupphem och hemtjänst eftersom att Skellefteå Lasarett inte kommer att behöva utrymmas.

Luleås lokaltrafik kommer att bistå med transporter och i Skellefteå är det socialförvaltningen som ordnar transporter för de som inte har tillgång till egen.

2.15 Ansvar

För den enskilde kommunmedborgaren som har tillgång till egen transport faller ansvaret för den utrymde på mottagarkommunen när de har passerat kommungränsen. Har de inte tillgång till egen transport ansvarar den utrymda kommunen för de utrymda tills de ankommer till mottagningsplatsen och vid mottagningsplatsen faller ansvaret för de utrymda på mottagarkommunen. Mottagarkommunen är personalansvarig för personal som kommer från den utrymda kommunen och som bidrar till arbetet i mottagarkommunen. I de fall där mottagarkommunen bidrar med resurser till den utrymda kommunen är det fortsatt den ovan nämnda ansvarsfördelningen som gäller. Det är mottagarkommunens ansvar att se till så att alla aktörer får och ger ut samma information. Mottagarkommunen ansvarar för de patienter som är folkbokförda i Piteå, Luleå eller Skellefteå när de blir utskrivna från sjukhuset och behöver fortsatt vård. Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor har den enskilde individen det primära ansvaret för sig själv och sina barn.

3 Mottagande av individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboendestäder från annan ort

3.1 Transport

Transport för individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboendestäder kommer att ske direkt från boende i den utrymda kommunen till inkvartering hos mottagarkommunen, alternativt sker transporten först till F21 i Luleå. Detta för att invänta transportmedel för vidare transport till mottagningsplatsen i mottagarkommunen. Det är ett alternativ som enbart tas i bruk om transporterna inte räcker till. Den utrymda kommunen ansvarar för individerna tills de anländer till inkvarteringen. Piteå Taxi och Brännströms Taxi har handikappbussar som de förvaltar och Taxikedjan i Norr AB har tillgång till bårbilar samt en multibil.

3.2 Registrering

Registrering av individer är i normalfall polisens ansvar men vid ett eventuellt dammbrott tillåts mottagarkommunen att registrera de utrymda. Polisen kommer inte att ha tillräckliga resurser för att klara av uppgiften. Vid en registrering utförd av kommunen ska vakthavande befäl inom polisen kontaktas och listor över de registrerade ska förmedlas vidare till dem. Individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboendestäder bör inte stanna till vid mottagningsplatsen på Noliaområdet utan transporteras direkt till avsedd inkvartering. På varje boende ska det finnas en boendechef som har kännedom om vilka individer som är inkvarterade där samt vilka behov de har, det är även boendechefen som ansvarar för registreringen. Med transporterna från utrymningsorten medföljer listor över alla individer vid varje boende som senare kan användas vid registreringen. En ny registrering bör upprättas om omlastning sker på F21.

3.3 Information

När en stor händelse inträffar är det viktigt att snabb och tydlig information når ut till samhället och de drabbade. Det ställer inte bara krav på den utrymda kommunen utan även att mottagarkommunen ska anpassa informationen till de utrymda som ankommer till kommunen. Det är väsentligt att informationen kan anpassas till de olika grupperna som finns i samhället, exempel på det kan vara tolkar till teckenspråk, blindskrift samt anpassad information till de individerna med läs- och skrivsvårigheter. Det är mottagarkommunens ansvar att se till att alla aktörer får och ger ut samma information. På varje inkvartering ska de finnas personal som är ansvarig för information till brukarna. En kontaktperson från den utrymda kommunen som har kunskap om händelsen kommer att finnas tillgänglig för staben i mottagarkommunen.

3.4 Lokal och utrustning

3.4.1 Inkvartering

Vid inkvartering av individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboendestäder är det en förutsättning att de utrymda har med sig lämplig utrustning, mediciner, journaler samt övriga personliga tillhörigheter individen behöver för att klara sig några dygn, detta i överenskomme med den utrymda kommunen. Vid ett dammhaveri i Luleälven är det överenskommet med den utrymda kommunen att brukarna ska klara sig så lång det är möjligt i tre dygn och vid ett dammbrott i Skellefteälven är det överenskommet med den utrymda kommunen att

brukarna ska klara sig så långt det är möjligt i fem dygn. Det är även väsentligt att boendet är anpassat så långt det är möjligt för den utrustning som individen behöver samt att personal kan bo så nära brukarna som möjligt. Inkvarteringar framgår av en förteckning som ajourhålls av Piteå kommuns säkerhetssamordnare.

Inkvarteringarna för individerna från äldreboenden, hemtjänst och gruppboendestäder behöver vara anpassade efter deras behov. Det är viktigt att innermättet på dörrarna är minst 84 cm, att det finns god åtkomst runt om toalettstolar, att det är fritt under tvättställ d.v.s. inga skåp som täcker, att det är god åtkomst runt sängarna, att duscharna är anpassade så att inte onödiga hinder finns alternativt att det finns andra duschfaciliteter på anläggningen. Det är även en fördel att det inte finns några trösklar och onödiga trappsteg i korridorer som kan utgöra ett hinder för framkomligheten.

3.4.2 Utrustning

Vid en utrymning så kommer väsentlig utrustning att tas med i så stor utsträckning som det är möjligt, exempelvis transportabla lyftar, mediciner, journaler etc. Piteå kommun har inventerat vad som kan finnas att tillgå inom kommunen och de rör sig om transportrullstolar och transportabla lyftar. Det är små mängder så den utrymda kommunen kan inte räkna med att alla resurser som krävs finns i mottagarkommunen, Piteå kommuns framgår av en förteckning som ajourhålls av Piteå kommuns säkerhetssamordnare. Individer som vid en utrymning vill ta med sig personlig egendom tillåts enbart att ta med mindre personliga tillhörigheter. Detta för att det inte ska ta plats från nödvändig utrustning på transportererna. Brukarna tillåts att ta med sig husdjur till inkvarteringarna.

3.4.3 Hygien

Det är väsentligt att det finns hygienutrymmena i anslutning till inkvarteringen och att de är anpassade för de olika behoven som finns. Duscharna och toaletter behöver vara fria från hinder alternativt att det finns andra dusch- och toalett faciliteter på anläggningen.

3.4.4 Skoogs city hotell

Skoogs city hotell har 47 rum varav tre stycken är handikappanpassande. De övriga rummen är inte anpassade för individer med större fysiska funktionshinder och lämpar sig bäst för individer med mindre fysiska funktionshinder.

3.4.5 Nordhotell

Nordhotell har totalt 21 rum där alla rum lämpar sig för individer med funktionshinder, eftersom det finns anpassade toaletter och duschar i anläggningen.

3.4.6 Furunäsets Hotell och Konferens

Furunäsets Hotell och Konferens har totalt 45 rum där alla rum lämpar sig för individer med mindre funktionshinder eftersom det finns anpassade toaletter och duschar i anläggningen.

3.4.7 Pite Havsbad

Pite Havsbad har totalt 391 rum där alla rummen lämpar sig för individer med funktionshinder eftersom det finns anpassade toaletter och duschar i anläggningen. Hotellet har även 98 Bungalows med 4 sängar i varje som lämpar sig till personal.

3.4.8 Piteå Stadshotell

Piteå Stadshotell har 102 rum där alla rum lämpar sig till individer med funktionshinder eftersom det finns anpassade toaletter och duschar i anläggningen.

3.4.9 Campus Holmen

Campus Holmen har 48 rum där alla rummen lämpar sig för individer med mindre funktionshinder. Det finns bra åtkomst till duschar som återfinns i korridorerna och det finns en handikapp toalett samt vanliga toaletter på varje våning.

3.4.10 Vandrarhem Campus Holmen

Vandrarhemmet har 24 rum där alla rummen lämpar sig för individer med mindre funktionshinder. Det finns ingen hiss i byggnaden men duschar och toaletter återfinns på varje våning.

3.5 Livsmedel och utspisning

Mottagarkommunen har inte något lager med mat som kan nyttjas vid en krissituation utan kost och service i mottagarkommunen kommer i första hand att vända sig till mejerier som inte är drabbade för att få varor transporterade till sig. En första enkel måltid kan serveras inom 12 timmar, därefter serveras tre mål mat om dagen. Till en början kan viss allergikost erbjudas till de utrymda. Detta i överenskommelse med Piteå kommuns kostchef. Vid ett elavbrott i mottagarkommunen finns det reservkraft i köken i mottagarkommunens tio äldreboenden och vid köket på Piteå äldvads sjukhus. Vid Campus Holmen och Storstrand finns det i dag tillagningskök som inte nyttjas men som går att använda vid behov, de har inte reservkraft.

3.5 Vård och medicin

Vårdbehovet inom kommunen kommer att öka i och med att Sunderbyns sjukhus kommer att utrymma. De evakuerade kommer att transporteras till Piteå äldvads sjukhus i första hand och vid specialvård kommer de transporteras till större sjukhus längre söderut. Det bidrar till att Sunderbyns Sjukhus och Piteå äldvads Sjukhus kommer att skriva ut så många patienter som det är möjligt. Det kan tänkas att dessa patienter har ett fortsatt vårdbehov fast i mindre utsträckning än de patienter som utryms från ett sjukhus till ett annat. De utrymda har blivit informerade att vid en utrymning ska de ta med sig mediciner så att de klarar sig några dagar, trots det så kommer trycket på apotek och vårdinstanser att öka. Det förutsätter att apotek och vårdinstanser är förberedda på det ökade behovet av mediciner och vård och kan planera därefter. I och med att Piteå kommun har övertagit hemsjukvården finns det sjuksköterskor och distriktsköterskor att tillgå. Det är viktigt att ha i åtanke att om hemsjukvården nyttjas så kommer service nivån att påverkas.

3.7 Personal

För att tillgodo se de grundläggande mänskliga behoven krävs det personal på inkvarteringarna. Detta i form av assistenter och boendepersonal som hjälper brukarna och de äldre i deras vardagliga rutiner och med deras behov. Personal från omsorgsboendena i den utrymda kommunen kommer att i så stor utsträckning det är möjligt att följa med till inkvarteringarna. För att upprätthålla den egna verksamheten i mottagarkommunen så långt det är möjligt är det väsentligt att personal från den utrymda kommunen bistår med personal. Personal från mottagarkommunen kan behöva ge understöd och avlastning till personalen från den utrymda

kommunen. Den boendechef som i normala fall är ansvarig på omsorgsboendena kommer att behålla sin position på inkvarteringen vid en utrymning. Personal som följer med från den utrymda kommunen till mottagarkommunen kommer att falla under mottagarkommunens personalansvar. Exempelvis vid ett dammbrott i Luleälven när personal från omsorgsboenden i Luleå kommun följer med till inkvarteringarna i Piteå kommun, och arbetar med brukarna, faller de under Piteå kommuns ansvar. I ett tidige skede vid en kris är det till fördel att börja undersöka vad det finns för avtal samt vad lager säger om resurser som flyttas från en kommun till en annan när den ena kommun slutar att existera. De juridiska efterspelen kan så sätt minimeras efter en kris. Boendecheferna på inkvarteringarna är ansvariga för registreringen och för att informationen når ut till alla berörda parter.

3.8 Sårbarheter

Vid utrymning av individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboenden är tillgång till lämpliga transportmedel en väsentlig del i logistiken men det kan även vara en sårbarhet. En bidragande faktor till svårigheterna kring transporter är att de olika behoven kan skifta från dag till dag. Detsamma gäller anpassade inkvarteringar, så en detaljplan över inkvarteringarna är inte möjligt att genomföra. De inkvarteringarna som idag är sammanställda är de som lämpar sig bäst efter de generella behov som finns och de behoven är framtagna av Socialförvaltningen i Piteå. Socialförvaltningen i Luleå är medvetna om problematiken kring transporten och inkvarteringarna.

Vid en krissituation när en kommun behöver utrymmas är det viktigt att ha i åtanke att det finns grupper inom samhället som har särskilda behov eller som är segregerade från övriga samhället av olika anledningar. Det kan vara grupper som nyanlända, ensamkommande flyktigbarn, missbrukare och de som lever i skyddat boende etc.

3.9 Skillnader mellan Luleå och Skellefteå

Det är överenskommet med Luleå kommun att utrustning och mediciner ska följa med brukarna så att de klarar sig så långt det är möjligt i tre dygn och att brukarna från Skellefteå ska klara sig så långt det är möjligt i fem dygn. För att invänta transporter i Luleå kommun kommer de som inte har tillgång till egen transport att transporteras till F21 vid behov. Skellefteå kommun transporterar de utrymda direkt till mottagarkommunen.

3.10 Ansvar

Den utrymda kommunen är ansvarig för individer från äldreboenden, hemtjänst och gruppboenden fram till inkvarteringarna. Mottagarkommunen är personalansvarig för personal som följer med från omsorgsboenden i den utrymda kommunen till inkvarteringarna i mottagarkommunen. Om mottagarkommunen bistår med personal till arbetet med de individer från äldreomsorg, gruppboenden och hemtjänst är det även där mottagarkommunen som är ansvarig. Den utrymda kommunen ansvarar för att lämplig utrustning följer med brukarna till inkvarteringarna. I de fall där mottagarkommunen bidrar med resurser till den utrymda kommunen är det mottagarkommunen som är ansvarig. På inkvarteringarna är det boendechefen som är ansvarig för registrering och att rätt information förmedlas vidare. Det är mottagarkommunens ansvar att se till så att alla aktörer får och ger ut samma information. Mottagarkommunen ansvarar för de patienter som skrivs ut från sjukhus om de behöver fortsatt vård.